

The Opinions of Third-Grade Primary School Students on the Value of Openness to Innovation*

Bayram Tay¹ and Fatma Ak Tefek²

¹Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Turkey

²Primary School of Vali Recep Yazıcıoğlu, Kaman, Kırşehir, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received 30.03.2017

Received in revised form
19.10.2017

Accepted 01.11.2017

Available online
31.12.2017

ABSTRACT

It is very important and crucial for an individual to acquire certain personalities and values throughout his/her life in order to adapt to his/her social environments. Acquiring those personalities and values is one of the major goals of primary schools. The Life Studies course is one of the courses that used to teach personal characteristics and values in accordance with the mission of teaching effective citizenship and preparing students for life. The primary goal of this study is to determine how third graders express the value of openness to innovation, which is a personal quality, through written and pictorial representations. The descriptive research method is used in this study. Data collection was conducted through a form that consists of an open-ended question and a drawing related to that question. The convenience sampling method was used to select participants. 166 third graders from five elementary schools in Kaman district of Kırşehir province participated in this research study. Data was analyzed through content and visual analyses techniques. The results indicated that students described openness to innovation as "technological innovations and inventions", "introduction of innovations by Atatürk", "making a new thing/event", "making a new friend", and "loving, enjoying, relishing innovations". On the other hand, students pictured openness to innovation with drawings that represented "technological innovation and inventions", "making a new thing", "getting schooled/learning new information at school", "introduction of innovations by Atatürk", "discovering, tasting, and observing new innovations", and "making a new friend". We suggest that the Life Studies course curriculum should reintegrate the openness to innovation standard in order for students to notice innovations and be open to accepting innovations.

© 2017 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Life Studies course, values and character education, openness to innovation value

Extended Summary

It is very important and crucial for an individual to acquire certain personalities and values throughout his/her life in order to adapt to his/her social environments. Acquiring those personalities and values is one of the major goals of primary schools. The Life Studies course is one of the courses that is used to teach personal characteristics and values in accordance with the mission of teaching effective citizenship and preparing students for life. 2005-2009 Life Studies curricula aimed to teach openness to innovations, which is a personal characteristic. Openness to innovation can be described as determining the effects of our prior knowledge and experiences to today's innovations and changes. Geçit & Gençer (2011) indicated that the 'openness to innovation' value needs to be taught in a Life Studies course, though it is the least expressed value by parents, but this situation does not comply with the general structure of new curriculum that was being implemented as of 2005. This is because the new approach is based on educating students to have innovative and multiple perspectives. This research selected the openness to innovation value to study because of its importance in

* This article is produced from Fatma Ak Tefek's master thesis which was accepted at Ahi Evran University, Institute of Social Sciences in January 2016 and supervised by Assoc. Prof. Dr. Bayram Tay.

¹ Corresponding author's address: Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Kırşehir, Turkey.

Telephone: +903862805177

e-mail: bayramtay@ahievran.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2018.02.012>

2005 Life Studies curriculum. The value of openness to innovation first took place in the 2005 Life Studies program. Therefore, it is very important for educators to understand and know how students perceive this value. Additionally, the openness to innovation value has not been selected to investigate in depth by previous studies. Especially, we have not encountered any study on openness to innovation related to the sub-values of Life Studies curriculum in particular. This study is expected to fill these gaps in the literature and be a source of reference for further research. This study is also important in terms of finding out how students describe the value of openness to innovation through both written and visual representations. Students' answers (both written and visual) to the research questions are expected to reveal students' cognitive structure of openness to innovation and give an idea of to what extent they have acquired this value. To summarize, the primary goal of this study is to determine how third-graders express the value of openness to innovation, a personal characteristic, through written and pictorial representations.

Method

The descriptive research method is used in this study. Data collection is conducted through a form that consists of an open-ended question and a drawing related to that question. The convenience sampling method is used to select participants. 166 third graders from five elementary schools in Kaman district of Kırşehir province participated in this research study. Data was analysed through content and visual analyses techniques. Content analysis is a scientific research method based on reviewing, categorizing, and summarizing any sort of message-containing data as well as analyzing and interpreting findings in accordance with the aim of the research (Şahin Başfıncı, 2008). The visual analysis technique was used to interpret the pictures. Visual analysis can be seen as a sub-method of document analysis. It can be defined as explaining and interpreting visual data, symbols, and signs (Sönmez & Alacapınar, 2015).

Results

The students were asked to respond in writing to the prompt: "What comes to your mind when you hear openness to innovation". Content analyses results showed that the phrases "technological innovation and inventions", "introduction of innovations on the coattails of Atatürk", "occurrence of a new thing", "making a new friend", and "loving, enjoying, relishing innovations" were most commonly expressed by participants.

The students were then asked to: "Draw a picture of what comes to your mind when you hear openness to innovation". They drew pictures that describe: "technological innovation and inventions", "occurrence of a new thing", "getting schooled/learning new information at school", "introduction of innovations by Atatürk", "discovering, tasting, and observing innovations", and "making a new friend".

Discussion

Content and observation results showed that 166 participating students described the openness to innovation with 11 terms in their writings and with eight terms in their drawings. a) technological innovation and inventions, b) the occurrence of a new thing, c) discovering, tasting, and observing innovations, d) making a new friend, and e) buying new things are common phrases that came up in both written and visual responses. It can be inferred that the students' written and visual descriptions of openness to innovation are consistent with each other.

Students mostly preferred the term "technological innovation and inventions" in describing openness to innovation both in writing and drawing (60 in writing, 37 in drawing), which indicates the relationship between innovation and technology. As Korkmaz (2004) states, innovation or innovativeness categorically signifies innovations in technological products and processes. Students explained the value of openness to innovation with technology and inventions because innovation comes to light through technology.

According to Geçit & Gençer (2011), individuals need to be open to innovation in order to adapt themselves to life, and to follow and make use of such developments. The written and visual expressions of the third-grade primary school students as 1) loving, enjoying, and relishing innovations; 2) discovering, tasting, and observing innovations; 3) making a new thing/event; and 4) adopting and accepting innovations, not resisting innovations, comply with Geçit and Gençer's definition of openness to innovation.

Third-grade students used the phrase “trying new things” to describe the openness to innovation value, which implies the connection between innovativeness and entrepreneurship. Aytaç (2006) defined entrepreneurship as an accelerator power and a social change agent, as a form of action fuelled by innovations, initiating a reform/innovation movement. This definition shows that students’ endeavor to describe openness to innovation through entrepreneurship is an accurate approach.

Conclusion

This study shows that it is very critical for a Life Studies curriculum to include the value of openness to innovation in order for students to notice and be open to innovations. In this respect, the value of openness to innovation mentioned in the curriculum of Life Studies for the first time in 2005 is of great importance in order for future generations to notice, keep up with, and make use of innovations. Therefore, it is a drawback to not include this value in 2015 and 2017 curricula. Based on the results of this research and in accordance with the expressions of the students, being open to innovation can be defined as being aware of innovations, and discovering, loving, adopting, enjoying, and daring to try innovations, as well as considering technological innovations and Atatürk’s reforms.

Yeniliğe Açıklık Değerine Yönelik İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Görüşleri*

Bayram Tay¹, Fatma Ak Tefek²

¹Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye

²Vali Recep Yazıcıoğlu İlkokulu, Kaman, Kırşehir, Türkiye.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 30.03.2017
Düzeltilmiş hali alındı
19.10.2017
Kabul edildi 01.11.2017
Çevrimiçi yayınlandı
31.12.2017

ÖZ

Bireyin yaşamı boyunca bazı kişisel özellikleri ve değerleri edinmesi onun sosyal çevreye uyumu için gerekli ve önemli görülmektedir. Kişisel özellikler ve değerlerin kazandırılması ilkokulların önemli görevlerinden birini oluşturmaktadır. Hayat bilgisi programı hem etkili vatandaş yetiştirme hem de bireyi hayata hazırlama misyonu gereğine uygun olarak kişisel niteliklerin ya da değerlerin kazandırıldığı bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yazılı ifadeler ve resimli betimlemeler ile kişisel niteliklerden olan yeniliğe açıklık değerini nasıl ifade ettiklerinin tespit edilmesidir. Betimsel yöntemin kullanıldığı araştırmada veriler bir adet açık uçlu soru ve bu soru ile ilgili bir adet resim çiziminden oluşan veri toplama formu ile toplanmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ile oluşturulan örneklem, Kırşehir ili Kaman ilçesindeki 5 ilkokulun 3. sınıf öğrencilerinden oluşturulmuş ve araştırma sürecine toplam 166 öğrenci katılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için içerik analizi ve görsel analiz tekniği işe koşulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır: Yeniliğe açıklık “teknolojik yenilik ve icatlar”, “Atatürk sayesinde yeniliklerin olması”, “yeni bir şeyin olması”, “yeni bir arkadaş edinmek” ve “yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak” şeklinde yazılı olarak betimlenmiştir. Yeniliğe açıklık, “teknolojik yenilik ve icatlar”, “yeni bir şeyin olması”, “okullu olmak/okulda yeni bilgiler öğrenmek”, “Atatürk sayesinde yeniliklerin olması”, “Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek” ve “yeni bir arkadaş edinmek” ile ilgili resimlerle tasvir edilmiştir. Öğrencilerin yeniliği fark etmeleri ve yeniliklere açık olmaları için hayat bilgisi programlarında yeniliğe açıklık değerine yeniden yer verilmesi önerilmektedir.

© 2017 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Hayat bilgisi dersi, değerler eğitimi, yeniliğe açıklık değeri

Giriş

Hayat bilgisi, okula gelmeden önce çocuğun evinde, ailesi içinde ve gezip dolaştığı çevrelerde kendi kendine ve başkaları yardımı ile edindiği bilgileri kontrol eden, tamamlayan ve çocuğa yeni ve gerçek bilgiler kazandıran bir derstir (Aytuna, 1949). Kabapınar (2007), hayat bilgisi dersini “çocuğun doğumundan itibaren geçen 6–7 yıldan bu yana dünyayı nasıl anlamlandırdığına ilişkin deneyimleri merkeze alarak bundan sonraki yaşamına ilişkin bilgi, beceri ve değerleri kazandırmaya, çevresini sosyal ve fiziki boyutta anlamasına katkıda bulunmaya çalışan bir derstir” (s. 1) şeklinde tanımlamaktadır. Bir başka tanımda hayat bilgisi, çocuğun kendini bilmesi ve tanınması amacıyla onun anlayışı dikkate alınarak; sosyal bilimler, fen bilimleri, sanat, düşünce ve değerlerle içeriği oluşturulan, küreselleşen dünyada öncelikle iyi bir insan, ardından ulusal bir vatandaş ve nihayet bir dünya vatandaşı olma özellikleri kazandıran, toplu öğretim anlayışından hareketle çocuklara hayatın bilgisini kazandırmaya çalışan vatandaşlık eğitim programının ilk dersidir (Tay, 2017: 7). Tanımlardan hareketle hayat bilgisi dersinin çocuğun yaşama hazırlanmasında gerekli olan bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırdığı söylenebilir. Bireyin yaşama hazırlanması ve yaşam bilinci oluşturması için hayat bilgisi dersi ile bireylere kişisel nitelikler ve değerler kazandırılmaktadır. Kişisel nitelikler, öğrenme-öğretme sürecinde becerilerin yanı sıra öğrencilere kazandırılacak olumlu değerler olarak ifade edilmektedir. 2005/2009 hayat bilgisi programında değerler “Kişisel Nitelikler” başlığı altında verilirken 2015 ve 2017 programlarında doğrudan “Değerler” başlığının kullanıldığı görülmektedir.

*Bu çalışma Fatma Ak Tefek’in 2016 yılında Ahi Evran Üniversitesi’nde danışmanlığını Doç. Dr. Bayram Tay’ın yaptığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Sorumlu yazarın adresi: Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Kırşehir, Turkey.

Telefon:+903862805177

e-posta: bayramtay@ahievran.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2018.02.012>

2009 ve 2015 hayat bilgisi programları değerler boyutu ile karşılaştırıldığında; “adalet, doğruluk, dürüstlük, hoşgörü, öz güven, saygı, sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik ve sabır” değerlerine her iki programda yer verildiği, “öz saygı, toplumsallık, barış, yeniliğe açıklık ve kültürel değerleri koruma ve geliştirme” değerlerine 2009 programında yer verilirken 2015 programında yer verilemediği ve 2015 programı ile “bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, doğa sevgisi, estetik, güven, merhamet, misafirperverlik, paylaşma ve sorumluluk” değerlerinin yeni olarak eklendiği görülmektedir (Tay & Baş, 2015). 2015 ve 2017 hayat bilgisi programları değerler boyutu ile karşılaştırıldığında ise; 2015 programında yer alan “doğa sevgisi, hoşgörü ve öz güven” değerleri dışındaki değerlere her iki programda yer verildiği, 2017 programı ile “aile birliğine önem verme, bağımsızlık, duyarlılık (doğal çevreye duyarlılık, kültürel mirasa duyarlılık), dostluk ve vefa” değerlerinin yeni olarak eklendiği görülür.

Hayat bilgisi dersi öğretim programı ile sadece yaşam becerileri değil, aynı zamanda kişisel niteliklerin ve değerlerin de geliştirilmesi amaçlanmış ve böylece bireylerin yalnızca çeşitli becerileri kazanması değil, aynı zamanda olumlu kişisel niteliklere sahip olmaları; kısacası bireylerin her yönüyle gelişmeleri üzerinde durulmuştur (Karabağ, 2007). Kişisel nitelikler, öğrencinin hayatı anlamlandırmasına ve anlamasına yardımcı olacak olumlu değerler olduğu için değer ve değerler eğitimi kavramlarının tanımlarının yapılması uygun olacaktır (Şimşek, 2013). Değer terim olarak objeleri, kişileri, düşünceleri, durumları ve hareketleri iyi, kötü, istenen, istenmeyen ve benzeri yargılarımızı oluşturan standartlarımızı ve prensiplerimizi ifade etmektedir (Halstead & Taylor, 2000). Özkalp’e göre (2003) değerler, insanların iyiyi, doğruyu, güzeli ve çirkinini tanımlamak için koymuş oldukları standartlardır. Çelikkaya ise (1996) değeri; bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahi kaynaklı her türlü duygu, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetler olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte Raths’e göre bir şeyin değer olarak nitelendirilebilmesi için değer yedi kritere uygun olması gerektiğini söylemiştir. Bunlar: (1) alternatiflerden seçilmesi, (2) sonuçlarının dikkatli bir şekilde düşünülmesinden sonra seçilmesi, (3) özgürce seçilmesi, (4) değerli ve el üstünde tutulan olması, (5) toplum tarafından onaylanmış olması, (6) değere göre davranış sergilenmesi ve (7) değere göre davranışın tekrar tekrar ve tutarlı olması (Kirschenbaum, 1977: 139).

Değerlerin en önemli görevi, çeşitli durumlarda davranışa rehberlik eden standartlar sağlamasıdır. Değerler; kendimizi başka insanlara tanıtmada, başkalarının davranışını ve kendi davranışımızı yargılamada, kendimizi başkalarıyla karşılaştırmada, başkalarını ikna etmede temel oluşturur (Rokeach, 1973). Bu bağlamda değerlerin bireylere kazandırılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu da değerler eğitimi ile mümkün olabilir. Değer eğitimi, değişen dünyada bireylerin kendi kültürel ve toplumsal yargılarıyla birlikte evrensel değerleri kazanmasını ve yaşanabilecek sıkıntılara karşı hazırlıklı olmasını öngörmektedir (Doğan, 2007). Kirschenbaum’a göre (1995) değer eğitimi; daha fazla kişisel memnuniyet elde etmek için olumlu sosyal yaşantılara katkı sağlayan bilgi, beceri, davranış ve değerleri elde etmede insanlara yardımcı olmayı amaçlayan bilinçli teşebbüstür. Değerler eğitimi okul, aile, çevre, sivil toplumun ve diğer toplum katmanlarının sorumluluğunda kazandırılmaktadır. Değer öğretiminde bazı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Değer açıklamak, ahlaki muhakeme ve değer analizi bunlardan bazılarıdır.

Bireyin yaşamı boyunca bazı kişisel özellikleri ve değerleri edinmesi gerekmektedir. Sosyal denetim mekanizmalarından en önemlisi olan değerler ve kişisel nitelikler, toplumsal bütünlüğün ayrılmaz unsurlarındandır. Bireyin hayatında hemen her şey bu değerlere göre algılanır ve yaşamın anlamı bu şekilde öğrenilir (Güven, 1999). Değerlerin öğrenilmesi ve öğretilmesi ailede başlayan çevre ve okulla devam eden bir süreci içine almaktadır (Ulusoy ve Tay, 2011). Bu bağlamda değerler; kişiler arası etkileşimden, aileden ve diğer toplumsal etkilerden denenerek ve gözlemlenerek öğrenilir. Bu yüzden açık bir şekilde değerlerin metodolojik ve kasıtlı bir biçimde öğretilmesi gerekir (Bishop, 1993). Bu gereklilik okullarda, sınıf ortamında değerler eğitiminin yapılmasını zorunlu kılmıştır (Yazıcı, 2006). Değerlerin kazandırılmasında ve yaşatılmasında eğitim öğretim kurumlarının etkin bir şekilde sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir (Nalçacı & Beldağ, 2015). Okullar; eğitim ve öğretim faaliyetlerinin planlı, programlı olarak yapıldığı yerlerdir. Dolayısıyla değer öğretiminin en etkili sahalarından birini oluşturmaktadırlar. Okulların önemli görevi kültür aktarımında belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallara doğrultusunda

disipline etmek, ahlaki gelişimine katkıda bulunmak ve karakterini olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2004). Ayrıca okul eğitiminin ahlâk gelişimiyle de yakından ilgisi vardır. Ahlak eğitiminde çocuklara soyut ahlak kurallarını anlatmak yerine, kuralları yaşatmak, yaşayarak içselleştirmelerini sağlamak önemlidir. Bunun için de özellikle öğretmenlerin çocuklar için iyi birer davranış ve rol model olmaları önemlidir (Şişman, 2006). 2005 yılından itibaren tüm ilköğretim kurumlarında uygulamaya başlanılan yapılandırmacı anlayışa uygun olarak hazırlanan sosyal bilgiler ve hayat bilgisi dersi programlarında değer kavramına ve değerlerin öğretimine çok yeterli görülmese de açıklamalarla yer verilmiştir. Programların kazanımlarına bakıldığında buna yönelik kazanım ve etkinliklerin yer aldığı görülebilmektedir (Demirtaş, 2009).

Shafer'e göre (1987) genel olarak ilkokul, diğer insanların haklarına saygıyı, sorumluluğu, işbirliğini, hoşgörüyü ve diğer demokratik değerleri çocuklara kazandırmakla görevli ve bu konuda onlara büyük oranda yardımcı olma imkânına sahip bir kurumdur. Hayat bilgisi dersi ilkokulların 1, 2 ve 3. sınıflarında okutulan ve öğrencilerin ilkokul eğitim ve öğretimleri süresince kazandırılması gereken kişisel nitelikleri de barındıran bireyin sonraki yaşantılarında da değerler eğitimi bağlamında önemli rol oynayan bir derstir. Çocuklar dünya üzerinde büyüyen sosyal problemlerden, şiddet ve hoşgörüsüzlükten artan bir şekilde etkilenmektedir. Pek çok ülkede aileler ve eğitimciler toplumsal düzeni tehdit eden bu sorunlardan kurtulmanın yolunun etkili bir değerler eğitiminden geçtiği kanaatindedirler (Tillman, 2000). Türkiye'de de gittikçe artan ve toplumsal huzuru bozan birçok olay görülmekte ve bu olayları gerçekleştiren kişilerin değerler konusunda yeterince eğitilemedikleri anlaşılmaktadır (Yazıcı, 2006). Bu nedenle ilkokul çağındaki öğrencilere değerler kazandırılmaktadır. Kazandırılması öngörülen değerlerden biri de yeniliğe açıklıktır. Yeniliğe açıklık kavramını anlayabilmek için yeniliğin tanımına bakmak gerekebilir.

Büyük Türkçe Sözlük'te (TDK, 2017a) yenilik; "yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği. Eskimiş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı ve yeterli olanlarıyla değiştirme. Yenileşim. Değişen koşullara uyarlanmak üzere toplum yaşamında oluşan yeni bir öge ya da o zamana değin yürürlükte olan uygulamalardan değişik bir uygulamayı." şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanımlamada yenilik, bilimsel araştırmadan icada, geliştirmeye ve ticarileştirmeye kadar yeni bir ürün veya üretim süreci yaratmadaki tüm faaliyetlerdir (Korkmaz, 2004). TDK'ya göre yenileşim olarak tanımlanan yenilik için inovasyon kelimesi de kullanılmaktadır (TDK, 2017b). İnovasyon yeni bir şey üreterek süreçlerde iyileştirmeler yapmak; yeni bir şey ortaya koymak; yeni bir fikir, metot veya araç; yeni fikirlerin başarılı biçimde uygulanması şeklinde de tanımlanmaktadır (Eren, 2007). İnovasyon kelime olarak yenilikçilik anlamına da gelmekte ve yenilikçilik üç temel kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar: teknolojik ürün yenilikleri, teknolojik süreç yenilikleri ve organizasyonel yeniliklerdir.

Yenilikler toplumlar arasında yayılarak yaygınlaşmaktadır. Yayılma, basitçe, yeni fikirlerin, belli bir zaman süreci içinde, belirli kanallar aracılığı ile bir sosyal sistemin üyeleri arasında kabulü ve uygulamaya aktarılmasıdır (Karasar, 2004). Rogers'a göre (1995) bir yeniliğin, zaman içerisinde belirli kanallar yoluyla bir sosyal sistemin üyelerine aktarılması işlemi olan yayılma, bir çeşit sosyal değişim olup, bir sosyal sistemin yapısı ve işlevi içerisinde ortaya çıkan değişim süreci olarak tanımlanabilir. Yenilikleri toplumun benimsemesi, uyum ile mümkün olmaktadır. Demir'e göre (2006) yeniliğe uyum kararında yeniliğe açıklık ve yardım almanın, yeniliğin algılanan özelliklerinden daha etkili olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle yenilik belirsiz, zorlayıcı ya da farklı olarak da algılsa da birey yeniliklere açıksa ve gerekli yardımı alabileceğine inanıyorsa yeniliğe daha çabuk uyum sağlamaktadır. Yeniliğe açıklık; geçmişte olan bilgilerin, olayların, durumların günümüze olan yeniliklerini ve değişikliklerini belirleme olarak tanımlanabilir.

Hayat bilgisi dersinde kazandırılması gereken "yeniliğe açıklık" değerinin veli görüşlerine göre en az ifade edilen değer olduğunu tespit edilmiş fakat bunun yeni programın (2005 programı) genel yapısı ile uyumlu olmadığını belirtilmiştir (Geçit & Gençer, 2011). Çünkü yeni anlayış çocukların daha yenilikçi ve çoklu bakış açısına sahip olmaları temelinde yapılandırılmıştır. Yeniliğe açıklık değerinin söz konusu bakış açısının elde edilmesinde önemli ve gerekli olduğu söylenebilir. Yeniliğe açıklık değerinin 2005 hayat bilgisi programının genel yapısı içindeki önemi de göz önünde bulundurularak bu değer çalışmada araştırılmak üzere seçilmiştir. Yeniliğe açıklık bir değer olarak ilk kez 2005 hayat bilgisi programında yer almıştır. Bu

nedenle çocukların bu değerden ne anladıkları, onlar için bu değer neyi ifade ettiğinin anlaşılması ve bilinmesi birçok bakımdan önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte yeniliğe açıklık değerinin alan yazında çok da çalışma konusu olarak seçilmediği ve özellikle de söz konusu değer hayat bilgisi ders programında bulunan alt değerleri ile ilgili bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu boyutları ile çalışmanın alan yazındaki boşluğu doldurması ve bundan sonraki çalışmalara kaynak teşkil etmesi umulmaktadır.

Bu araştırma, yeniliğe açıklık değerinin öğrenciler tarafından hem yazılı hem de görsel olarak nasıl betimlendiğini ortaya çıkaracağından önemli görülmektedir. Öğrencilerin araştırma sorularına verdikleri cevapların (hem yazılı hem de görsel), onların yeniliğe açıklık değeri ile ilgili bilişsel yapılarını tüm boyutları ile gözler önüne sereceği düşünülmektedir. Nitekim yazılı ifadelerinden hareketle oluşturulan kategoriler öğrencilerin bu değer ile ilgili bilişsel yapılarının ürünü olacaktır. Bununla birlikte çocukların resim çizimindeki gelişime bakıldığında çocukların resimlerinde “gördüğü şeyden” daha çok “bildiği şeyi” çizme eğiliminde olmaları (Luquet, 1927) görsel ifadelerinden elde edilen kategorilerin de onların bilişsel yapılarını yansıttığını göstermektedir.

Değer eğitimi çerçevesinde ele alınan kişisel niteliklerin öğrencilere kazandırılması ve öğrencilerin bu özelliklerle donanmış hale gelmesi belirli bir süreci gerektirmektedir. Bu bağlamda kişisel nitelikler, hayat bilgisi programı ile üç yılda kazandırılması ön görülmektedir. Üç yıllık süre sonunda öğrencilerin programda belirlenen kişisel niteliklere sahip olması amaçlanmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurularak çalışma grubu ilkokul 3. sınıflar olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Hayat bilgisi dersinde kazandırılan kişisel niteliklerden yeniliğe açıklık hakkında öğrencilerin sözel ifadeleri nasıldır?

2. Hayat bilgisi dersinde kazandırılan kişisel niteliklerden yeniliğe açıklık hakkında öğrencilerin görsel ifadeleri nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntemde verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde betimleme söz konusudur (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2012). Araştırma konusuyla ilgili mevcut durumun saptandığı, olayı tasvir ederek problemi anlamayı amaçlayan betimsel araştırmalarda (Arıkan, 2011) ele alınan durumu herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2007; Wiersma & Jurs, 2005). Araştırmada veriler bir adet açık uçlu soru ve bu soru ile ilgili bir adet resim çiziminden oluşan veri toplama formu ile toplandığından içerik analizi ve görsel analiz tekniği işe koşulmuştur.

İçerik analizi, mesaj değeri taşıyan her türlü verinin bir amaç doğrultusunda taranması, kategorilere ayrılması, özetlenmesi ve bulguların araştırma amacı doğrultusunda analiz edilmesi ve yorumlanması işlemlerini içeren bilimsel bir araştırma yöntemidir (Şahin Başfıncı, 2008). Resimlerin çözümlenmesinde görsel analiz tekniği işe koşulmuştur. Doküman analizinin bir alt başlığı olarak ele alınabilen görsel analizde görsel verilerin analizi yapılmaktadır. Görsel analiz, görsel verilerin, simgelerin, sembollerin, işaretlerin açıklanıp yorumlanması şeklinde tanımlanabilmektedir (Sönmez & Alacapınar, 2015). VanLeeuwen'e göre (2001'den akt. Sönmez & Alacapınar, 2015) görsel analizde simgenin analizi, sözlük ve o kültürdeki çağrıştırdığı anlamlarına göre yapılmalıdır. Çalışmada öğrencilerin resimleri analiz edilirken önce kullandıkları semboller sonra da bizim kültürümüzdeki anlamları belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada çocukların resimlerinden yararlanılması fikri, çocukların kendilerini anlatabilmelerinin önemli bir aracının da resimler olduğu düşüncesidir. Nitekim De Bono (2015) küçük çocukların fikirlerini sözcüklerle ifade etmede her zaman iyi olmadığını, bazen sözcüklerin anlaşılmasının zor olabileceğini ve gizledikleri anlamın yorumlanabilmesi için tahminler yapmak zorunda kalabileceğini fakat çizimlerin açık ve görece daha belirgin olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte resim ve çocuk birbirini tanımlayan, sürekli değişen ve gelişen dinamik olgulardır, iletişimin en etkili ve önemli unsurlarıdır (Artut, 2004). Can Yaşar ve Aral'a göre (2009) resim, çocukların kelimelerle ifade etmeye çalıştıkları bildirimlerden daha güçlü bir anlatım, ifade ve

yansıtma aracıdır ve resim, çocuğun dış dünyayı algılayışının bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda çocukların resimler yoluyla duygu, düşünce ve tutumlarını ortaya çıkardıkları söylenebilir. Çocuklar yaptıkları resimlerinde içinde buldukları çevrenin özelliklerini ve bu çevrede oluşturdukları kendi anlamlarını yansıtmaktadırlar (Hague, 2001 & Ring, 2006'den akt. Ersoy & Türkkın, 2009). Luquet'e göre (1927) çocukların resim çizimlerinde gelişime bakıldığında çocukların resimlerinde "gördüğü şeyden" daha çok "bildiği şeyi" çizme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu nedenle çalışma kapsamında öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki yeniliğe açıklık değerini ne düzeyde öğrendiklerini açığa çıkarmak ve bu değeri nasıl algıladıklarını daha detaylı ve gerçeğe en uygun şekilde betimlemek için sözlü ifadelerin yanında resimle ifadeleri de istenmiştir. Bu bağlamda araştırma betimsel bir durum saptaması niteliğindedir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, 2014-2015 eğitim öğretim yılı Kırşehir ili Kaman ilçesindeki 5 ilkokulun 3. sınıf öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Araştırma sürecine toplam 166 öğrenci katılmıştır. Araştırmada kolay ulaşılabılır örneklem tekniğinden faydalanılmıştır. Bu örneklem tekniğinde amaç, uygun ve gönüllü olan katılımcıları araştırmaya dâhil etmektir (Creswell, 2005). Bu doğrultuda çalışma, araştırmacıların yaşam ve iş alanı ile izin alma ve uygulama yapmada sorun yaşanılmayacak beş okulun öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırma verilerinin kaynağını oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma verilerinin kaynağını ilişkin demografik veriler

Okul Adı	Okul Kodu	Şube Kodu	Cinsiyet		Toplam
			E	K	
A İlkokulu (Merkez)	A	3A	12	7	19
		3B	5	14	19
		3C	9	14	23
B İlkokulu (Merkez)	B	3A	12	14	26
		3B	7	17	24
C İlkokulu (Merkez)	C	3A	5	5	10
D İlkokulu (Merkez)	D	3A	10	7	17
		3B	10	4	14
E İlkokulu (Merkez-Taşmalı)	E	3A	8	6	14
Toplam			78	88	166

Araştırmada Süreç

Araştırmada hayat bilgisi dersi kapsamındaki kişisel nitelikler (değerler) incelenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin yeniliğe açıklık değeri ile ilgili görüşleri içerik analizi kullanılarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerden söz konusu kişisel nitelik ile ilgili resim çizimleri istenmiş ve bu resimler görsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Bu bağlamda araştırma, içerik analizi ve görsel analiz yapılırken bu analiz türlerinin aşamaları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada izlenen adımlar aşağıda sıralanmıştır.

Araştırmanın hem içerik hem de görsel analiz kısmı için ilk aşamada araştırmanın hedefleri belirlenmiştir. Yine araştırmanın hem içerik hem de görsel analiz kısmı için ikinci aşamada veri toplama aracı geliştirilmiş, çalışma grubu oluşturulmuş ve veriler toplanmıştır. Araştırmada iki açık uçlu sorudan oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan sorular Ahi Evran (2), Atatürk, Kırıkkale ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversite'lerinden toplam 5 öğretim üyesine "uygun", "düzeltip kullanılabilir", "uygun değil" şeklinde görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur. Uzmanların yaptığı değerlendirmeler kendi kategorileriyle karşılaştırılmış ve karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek soruların güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ($Güvenirlik = \frac{göruş\ birliği}{göruş\ birliği + göruş\ ayrılığı}$) kullanılarak 0,89 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu uyum katsayısı soruların değerlendirmeler tarafından yüksek güvenilirlikte kullanılabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte uzman görüşleri doğrultusunda sorular ifade bakımından da düzeltilerek son hali verilmiştir. Bu yolla oluşturulan veri toplama aracı, araştırmanın veri kaynağına gerekli izinler alındıktan sonra uygulanmıştır. Uygulama

araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar, uygulama yaptığı sınıflarda öğrencilere araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi vermiş, toplanan verilerin kişisel olarak onları değerlendirme amacıyla olmadığını belirtmiş ve böylece öğrencilerin güdülenmesini ve sorulara samimi cevaplar vermelerini sağlamışlardır.

Araştırmanın hem içerik hem de görsel analiz kısmı için üçüncü aşamada kategoriler belirlenmiştir. Kategorileri belirlemede, kategoriler önceden saptanmamıştır. Mesaj öğeleri ele alınıp gözden geçirildikçe kategoriler belirlenmiş yani açık yaklaşım tercih edilmiştir (Bilgin, 2014). Bu bağlamda analiz birimlerinin hangi özellikleri içerdiği, öğrenci ifadeleri ve resimleri tekrar tekrar taranarak belirlenmiştir. Araştırmada araştırmacılar ayrı ayrı kategori oluşturmuşlar ve her birim üzerinde araştırmacıların oluşturduğu analiz birimlerine ait kategoriler kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek kategorilerin güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlilik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Her bir kategoriye ait işlemler aşağıdaki Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Her bir kategoriye ait işlemler

	1. Araştırmacı tarafından oluşturulan kategori sayısı	2. Araştırmacı tarafından oluşturulan kategori sayısı	Yapılan işlem	Kategorilerin güvenilirlik katsayısı
1. yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenleri yazınız.	12	11	1 kategori başka kategorilere dağıtıldı	0,92
2. yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenlerin resmini çiziniz.	9	8	3 kategoride isimlendirme düzenlendi 1 kategori başka kategorilere dağıtıldı	0,89
Kategorilerin güvenilirlik katsayısı ortalaması				0,91

Tablodan elde edilen uyum katsayıları (0,92; 0,89) kategorilerin yüksek güvenilirlikte kullanılabilirliğini göstermektedir. Genel ortalamaya (0,91) bakıldığında uyum katsayılarına göre kategorilerin yüksek güvenilirlikte kullanılabilirliği görülmektedir. Oluşturulan bu kategoriler yoluyla veri toplama aracındaki verileri anlama ve veriyi analiz etme aşamasına geçilmiş yani bu aşamayı verilerin frekanslarının nicel olarak belirlenmesi oluşturmuştur. Bu aşamada ilk olarak her bir veri toplama aracı soru bazında tek tek incelenmiştir.

İçerik analizine tabi tutulan birinci soruda öğrencilerin ifadeleri ait oldukları yeniliğe açıklık değerinde hangi boyutu ifade ettiği belirlenmiştir. Görsel analize tabi tutulan ikinci soruda öğrencilerin resimli ifadeleri ait oldukları yeniliğe açıklık değerinde hangi boyutu ifade ettiği belirlenmiş ve bu soruda tablolar iki sütundan oluşturulmuştur. Birinci sütunda "kullanılan simge" ikinci sütunda "çıkarılan anlam" verilmiştir. Böylece VanLeeuwen'ın (2001'den akt. Sönmez & Alacapınar, 2015) ifade ettiği görsel analizdeki simgenin analizinin, sözlük ve o kültürdeki çağrıştırdığı anlamlarına göre yapılması sağlanmıştır. Bu yollarla elde edilen veriler tablolar ve grafikler yoluyla sunulmuş ve araştırmacılar tarafından yapılan yorumları desteklemek ve öğrencilerin ifadelerini yansıtmak amacıyla veri toplama araçlarından örnek alıntılara yer verilmiştir. Bu alıntılar B-3A-E-75 ve C-3A-K-608 şeklinde veri toplama aracına verilen kodlarla sunulmuştur. Buradaki kodlamada ilk ifade veri toplama aracının ait olduğu okulu, ikinci ifade veri toplama aracının ait olduğu sınıf ve şubesini, üçüncü ifade öğrencinin cinsiyetini ve dördüncü ifade veri toplama aracının incelenme sırasını göstermektedir. İçerik analizinde son aşamayı değerlendirme, çıkarsama ve yorumlama oluşturmaktadır (Bilgin, 2014). Araştırmada bu eylemler sonuç, tartışma ve öneriler ile verilmeye çalışılmıştır.

Bulgular

Hayat bilgisi dersi kazanımlarından birisi olan “yeniliğe açıklık” ile ilgili öğrencilerin görüşlerini almak için iki ayrı soru kullanılmıştır. Bu sorulardan birisi öğrencinin ilgili değeri yazılı olarak ifade etmesi ve diğeri de ilgili değeri resimler ile betimlemesidir. Bu şekilde kişisel nitelikte ilgili öğrenci bulguları elde edilmiştir.

“Yeniliğe Açıklık Denilince Aklınıza Gelenleri Yazınız.” Sorusuna İlişkin Öğrencilerin Yazılı İfadeleri İle İlgili Bulgular

Tablo 3. İlkokul 3.sınıf öğrencilerinin yeniliğe açıklık sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin yazdıkları ifadeler ile ilgili bulgular

Sıra	Yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenleri yazınız	f
1	Teknolojik yenilik ve icatlar	60
2	Atatürk sayesinde yeniliklerin olması	58
3	Yeni bir şeyin olması	31
4	Yeni bir arkadaş edinmek	22
5	Yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak	18
6	Yeni eşyalar almak	11
7	Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek	9
8	Yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek	9
9	Denenmemiş bir şeyi denemek	7
10	Yeniliğe, açık olmak	4
11	Yenilikler karşısında şaşırarak	3

Araştırmanın “yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenleri yazınız” sorusuna 3. sınıf öğrencileri, 11 farklı ifade ile cevap vermişlerdir. Teknolojik yenilik ve icatlar (60), Atatürk sayesinde yeniliklerin olması (58), yeni bir şeyin olması (31), yeni bir arkadaş edinmek (22), yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak (18) en çok kullanılan ifadeler olurken, yeni eşyalar almak (11), yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek (9), yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek (9), denenmemiş bir şeyi denemek (7), yeniliğe açıklık olmak (4) ve yenilikler karşısında şaşırarak (3) ifadeleri yeniliğe açıklık değerini tanımlamada en az kullanılan ifadeler olmuştur.

İlkokul 3. sınıf öğrencilerin “yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenleri yazınız” sorusuna vermiş oldukları ifadede örnekler aşağıda verilmiştir:

Teknolojik yenilik ve icatlar. A-3B-E-187: “Bilgisayarın ve telefonun üretilmesidir.”, A-3B-K-188: “mesela telefonu Grhambell icat etmiştir.”, A-3B-K-193: “Bazen yeni telefon ve televizyon çıkabiliyor. Bazen de her şey değişebiliyor.”, A-3B-E-195: “Türkiye’de çok değişiklik oldu. Profesörler oyun oynayan bir robot icat etti.”, B-3B-K-270: “Bence yeniliğe açıklık; teknoloji ve çağa açık olmak demektir. Yeni bir eşya alırsan bu yeniliğe açıklıktır.”, D-3A-E-286: “Eski telefonları götürüp yerine yenisini getirmektir.”.

Atatürk sayesinde yeniliklerin olması. A-3A-K-167: “Kılık kıyafet yeniliği. Eskiden kadın hakları yoktu şimdi var.”, A-3A-E-168: “Kılık kıyafet, alfabe, eskiden kızlar okula gidemiyordu.”, A-3A-K-176: “Seçme ve seçilme hakkı, alfabe değişikliği.”, A-3A-E-180: “Eski şeylerin yerine yeniyi getirdi Atatürk.”, A-3C-K-200: “Atatürk her şeyi değiştirdi, çok yenilik yaptı.”, B-3B-E-250: “Atatürk yenilikler yaptı.”, C-3A-K-272: “Atatürk bizi kurtardı. Çünkü önceden kızlar şalvar giyiyordu, şimdi düzeldi. Alfabe çıktı.”, C-3A-E-278: “Yenilik mesela, Atatürk bizim iyiliğimiz için yenilikler yaptı.”, C-3A-K-279: “Atatürk’ün bize getirdiği yeniliklerdir.”, E-3A-K-318: “Eskiden Arap harfleri vardı, şimdi yeni harfler var.”.

Yeni bir şeyin olması. B-3A-E-224: “Yeniliğe açıklık, yeni bir şeyin olmasıdır. Örneğin, Atatürk Cumhuriyeti ilan ettikten sonra yenilik yapmıştı, o zaman yeni bir şeyler olmuştu.”, B-3A-K-225: “Bence yeniliğe açıklık bir şeyin yeni olmasıdır.”, B-3A-K-235: “Bence yeniliğe açıklık demek yeni bir şey veya yeni bir arkadaş edindiğimizde ona yeniliğe açıklık denir.”, D-3A-K-283: “Yeni şeylerin olmasıdır.”, D-3A-K-292: “Eski şeyleri yeni yapmak ve onları yeniletmektir.”, D-3B-E-299: “Eski şeyleri yenileştirmektir.”, D-3B-E-303: “Eskileri kaldırmak ve yenilikler yapmaktır.”, D-3B-E-310: “Yeni bir şey yapmaktır.”, B-3B-K-271: “Bence yeniliğe açıklık; bir şey istendiğinde onun yenilenmesi diye düşünüyorum.”.

Yeni bir arkadaş edinmek. B-3A-K-223: "Ben yeni bir arkadaş olduğunda çok mutlu olurum. Yeni arkadaş edinmek çok güzel bir duygudur. Yeniliğe açıklık budur.", B-3A-K-225: "Bence yenilik bir şeyin yeni olmasıdır. Yeni bir arkadaş edindiğimizde kendimizi çok iyi hissederiz.", B-3A-E-226: "Bence yeniliğe açıklık yeni bir arkadaş edinmektir.", B-3A-E-231: " Bence yeniliğe açıklık yeni bir arkadaşdır. Yeni arkadaş olduğunda yeni oyunlar öğrenirim.", B-3A-K-235: "Bence yeniliğe açıklık demek, yeni bir şey veya yeni bir arkadaş edindiğimizde ona yeniliğe açıklık denir.", B-3B-K-249: "Yeniliğe açıklık yeni bir arkadaşın olmasıdır."

Yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak. A-3C-K-203: " Yeniliğe açıklık bir şeyleri beğenmek demektir.", A-3C-K-218: "Mesela yeni bir şeyin tadına bakmak, onu çok sevmektir.", B-3A-K-230: "Yeni bir eşya veya bir oyuncak insanı çok ama çok mutlu eder. Mesela bana bir bebek veya bir oyuncak alınsa ben çok mutlu olurum, çünkü oyuncak yeni ve güzel ben onu severim ve tabi ki çok mutlu olurum.", B-3A-K-233: "Yeni bir şey olduğunda onu çok severim.", B-3A-K-236: "Yeni bir şeyle karşılaşınca mutlu oluruz. Kim yeni bir şeyle karşılaşınca mutlu olmaz ki demi.", B-3A-E-239: "Yeni bir şey icat edilince sevinirim. Yeniliği seviyorum.", D-3A-K-287: "Yeniliği sevene denir."

Yeni eşyalar almak. B-3A-E-226: "Bence yeniliğe açıklık yeni kitap, yeni araba almak, yeni bilgisayar almak demektir.", B-3A-E-234: "Yenilik yeni giysi, yeni forma, yeni kitap, yeni kalem gibi şeyleri almaktır.", C-3A-K-279: "Yeni bir giysi almaktır.", D-3B-K-301: "Yeni şeyler giyinmektir.", D-3B-K-308: "Yeni eşyalar almak, yeni elbiseler almaktır."

Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek. A-3C-K-201: "Mesela bir şeyi keşfetmek, tatmak, görmek demektir.", A-3C-K-202: "Yeni bir şey tatmak, yeni şeyler görmektir.", A-3C-E-211: "Bilmediğimiz bir yemeğin tadına bakmak, yeniliğe açıklıktır.", A-3C-K-216: "Bence yeniliğe açıklık, bir şeyi keşfetmek demektir.", A-3C-E-219: "Birisini değişik bir yemek yaptığımda onu denemektir.", D-3A-E-291: "Yeni bir şey keşfetmektir."

Yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek. A-3C-K-204: "Birisini bir şey yaptığında, yaptığı şeye hayır dememeliyiz.", A-3C-K-206: "Yeniliklere karşı gelmemek, onu benimsemektir.", A-3C-K-210: "Atatürk'ün veya başka bir insanın yaptığı yeniliklere karşı çıkmamaktır.", A-3C-E-220: "Yenilikleri kabul etmek ve uygulamaktır.", B-3B-K-267: "Yeni bir şeye karşı açıklık, yani onu iyi karşılamak ve ona ayak uydurmaktır."

Denenmemiş bir şeyi denemek. A-3C-K-213: "Değişik şeyler görünce onu denemektir.", A-3C-E-215: "Değişik, yeni hiç denenmemiş bir şeyi denemektir.", A-3C-K-216: "Bence yeniliğe açıklık, yeni bir şeyi denemektir.", D-3B-K-308: "Yeni şeyler denemektir."

Yeniliğe açık olmak. A-3B-K-189: "Bence yeniliğe açık olmak demektir.", B-3B-K-261: "Bence yeniliğe açıklık demek yeniliğe açık olmaktır.", B-3B-K-270: "Bence yeniliğe açıklık teknoloji ve çağa açık olmak yani yeniliğe açık olmaktır."

Yenilikler karşısında şaşırarak. B-3A-E-238: "Yeni bir kitapla karşılaştığımda, yeni bir resimle karşılaştığımda şaşırarak.", B-3A-E-240: "Yeni bir şey gördüğümde önce şaşırarak."

"Yeniliğe Açıklık Denilince Aklınıza Gelenlerin Resmini Çiziniz." İfadesine İlişkin Bulgular

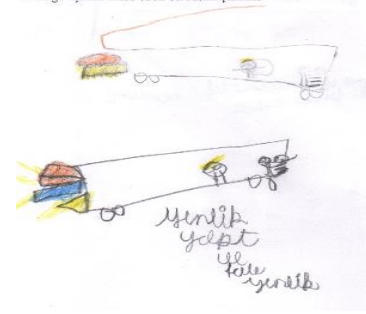
Tablo 4. İlkokul 3.sınıf öğrencilerinin "yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenlerin resmini çiziniz." sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin resimli ifadeler ile ilgili bulgular

Sıra	Kullanılan simge	Çıkarılan Anlam	f
1	Uzaktan kumanda, bilgisayar, lamba, araba vs.	Teknolojik yenilik ve icatlar	37
2	Eski ve yeni hallerini gösteren araba, ev, buzdolabı	Yeni bir şeyin olması	35
3	Okul figürleri	Okullu olmak/okulda yeni bilgiler öğrenmek	27
4	Alfabe, saat, Atatürk resmi figürleri	Atatürk sayesinde yeniliklerin olması	24
5	Masa, pasta, kek, ıspanak, yemek vs. figürleri	Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek	20
6	Tanışma anını gösteren insan figürleri	Yeni bir arkadaş edinmek	18
7	Yeni alındığını konuşma balonları ile belirtilen	Yeni eşyalar almak	14
8	Birbirine hediye veren insan figürleri	Hediyeleşmek	5

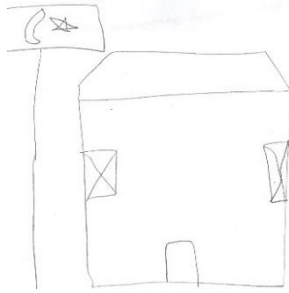
Araştırmanın “Yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenlerin resmini çiziniz.” sorusuna 3. sınıf öğrencileri, 8 farklı ifade ile anlamlandırılan resimler çizmişlerdir. Teknolojik yenilik ve icatlar (37), yeni bir şeyin olması (35), Okullu olmak/okulda yeni bilgiler öğrenmek (27) ve Atatürk sayesinde yeniliklerin olması (24) öğrencilerin resimli tasvirlerinde en çok kullanılan ifadeler olurken, yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek (20), yeni bir arkadaş edinmek (18), yeni eşyalar almak (14) ve hediyeleşmek (5) ifadeleri öğrencilerin resimli tasvirlerinde yeniliğe açıklık değerini tanımlamada en az kullanılan ifadeler olmuştur.

İlkokul 3. sınıf öğrencilerin “Yeniliğe açıklık denilince aklınıza gelenlerin resmini çiziniz.” sorusuna vermiş oldukları resimli ifadelerin bazı örnekleri aşağıda verilmiştir:

Teknolojik yenilik ve icatlar:	Yeni bir şeyin olması:
B-3A-K-229	A-3A-E-177

Okullu olmak/okulda yeni bilgiler öğrenmek:	Atatürk sayesinde yeniliklerin olması:
A-3B-K-192	B-3B-E-257

Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek:	Yeni bir arkadaş edinmek:
A-3C-K-213	B-3A-K-235

Yeni eşyalar almak:	Hediyeleşmek:
B-3B-K-248	B-3A-K-237

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin 2005 ve 2009 hayat bilgisi programları çerçevesinde edinimlerinden biri olması beklenen yeniliğe açıklık değeri ile ilgili olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, öğrencilerin hem yazılı hem de resimle betimlemeleri incelenmiştir. Öğrencilerin yazılı ifadelerinden yeniliğe açıklığı 11 şekilde betimledikleri tespit edilmiştir. Bunlar şöyledir:

- Teknolojik yenilik ve icatlar
- Atatürk sayesinde yeniliklerin olması
- Yeni bir şeyin olması
- Yeni bir arkadaş edinmek
- Yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak
- Yeni eşyalar almak
- Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek
- Yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek
- Denenmemiş bir şeyi denemek
- Yeniliğe, açık olmak
- Yenilikler karşısında şaşırarak

Öğrencilerin resimlerinde ise yeniliğe açıklığı 8 şekilde betimledikleri tespit edilmiştir. Bunlar da aşağıdaki gibidir:

- Teknolojik yenilik ve icatlar
- Yeni bir şeyin olması
- Okullu olmak/okulda yeni bilgiler öğrenmek
- Atatürk sayesinde yeniliklerin olması
- Yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek
- Yeni bir arkadaş edinmek
- Yeni eşyalar almak
- Hediyeleşmek

Öğrencilerin hem yazılı hem de resimli betimlemelerinde ortak noktaların olduğu belirlenmiştir. Bunlar: a) teknolojik yenilik ve icatlar, b) yeni bir şeyin olması, c) Atatürk sayesinde yeniliklerin olması, d) yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek, e) yeni bir arkadaş edinmek ve f) yeni eşyalar almaktır. Bu bağlamda öğrencilerin her iki betimleme durumunun birbiri ile tutarlı olduğu düşünülebilir.

Teknolojik gelişmelerin hızla arttığı küreselleşen Dünya'mızda yenilikler kaçınılmazdır. Dün yapılanlar dün kalmakta, bugün yapılanlar ise güne göre yeni olmaktadır. Dünya'ya ayak uydurabilmek için yenilikleri kabullenmek ve geliştirmek gerekmektedir. Öğrencilerin yeniliğe açıklık ifadesini betimlemede hem yazılı hem görsel olarak en çok "teknolojik yenilik ve icatlar (yazılı ifade 60, görsel ifade 37)" kategorisini ifade etmesi yeniliğin teknoloji ile ilgisini gözler önüne sermektedir. Nitekim Korkmaz'a göre (2004) yenilik ya da yenilikçilik kategorilerinden birini teknolojik ürün yenilikleri bir diğerini de teknolojik süreç yenilikleri oluşturmaktadır. Öğrencilerin yeniliğe açıklık değerini teknoloji ve icatlarla açıklaması yeniliğin teknoloji ile gün yüzüne çıkmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim yenilik bilim ve dolayısı ile bilginin yenilenmesi ile ortaya çıkmakta, bilim ve bilgideki yenilik icatlar ve teknoloji ile kendini göstermektedir. Bu bağlamda icatlar teknolojik süreç yeniliklerini, teknolojik araçlar da teknolojik ürünlerdeki yenilikleri ifade etmektedir.

Geçit ve Gencer'e göre (2011), bireylerin yaşama ayak uydurmaları, gelişmeleri takip edip bunlardan faydalanabilmeleri için yeniliğe açık olmaları gerekmektedir. İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yeniliğe açıklık değeri ile ilgili yazılı ve görsel ifadelerinden elde edilen; 1) yenilikleri sevmek, hoşlanmak ve mutlu olmak, 2) yenilikleri keşfetmek, tatmak ve görmek, 3) yeni bir şeyin olması ve 4) yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek kategorilerinin Geçit ve Gencer'in ifade ettiği yeniliğe açık olmayı karşıladığı düşünülebilir. Bununla birlikte Rogers'ın (1995) yeniliğin yayılma teorisine göre, birey tarafından yeniliğin algılanan avantajı arttıkça, uyum oranı da artar. Bir yeniliğin öncekinden daha iyi olduğu düşünüldüğünde, yenilik yararlı (teknolojik, ekonomik, fiziksel (daha iyi olanaklar) veya sosyal (statü) vb.) olarak algılanmaktadır (akt. Demir, 2006). Bu bağlamda öğrenci yazılı görüşlerinde bulgularanan, "yeniliğe karşı gelmemek, benimsemek ve kabul etmek (9)" şeklinde ifade edilen ve A-3C-K-206 kodlu öğrencinin:

“Yeniliklere karşı gelmemek, onu benimsemektir.”, B-3B-K-267 kodlu öğrencinin: “Yeni bir şeye karşı açıklık, yani onu iyi karşılamak ve ona ayak uydurmaktır.” ifadeleri Rogers’ın (1995) yeniliğin özelliklerinden olan yeniliğin yayılma teorisine uygun olduğu söylenebilir. Bu şekilde yeniliklere uyumun gerçekleşebileceği, öğrenciler ve hatta toplum içinde yeniliğin hızlıca benimsenebileceği söylenebilir. Öğrencilerin yazılı ifadelerinden üretilen “yeniliğe açık olmak (4) kategorisi de aynı boyutta ele alınabilir. Yeniliğe açıklık, yeniliğe açık olmak ile mümkün olacağından öğrencilerin yeniliğe açıklığı doğru bir bakış açısından yaklaştığını gösterebilir.

İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yeniliğe açıklık değeri ile ilgili betimlemelerinden biri olan “denenmemiş bir şeyi denemek” kategorisi, yeniliğe açıklığın girişimcilik ile ilgili olduğunu göstermektedir. Aytacı’a göre (2006) girişimcilik, yenilikçilik ve değişimcilikten beslenen ve toplumda da değişimci/yenilikçi hareket başlatan bir eylem biçimi olduğundan, toplumsal değişmeye ivme kazandırıcı bir güç/bir değişme ajanı olarak da kabul edilmektedir. Bu da öğrencilerin yeniliğe açıklık değerini girişimcilik ile açıklamasının doğruluğunu göstermektedir. Yeniliğe açıklık değeri, 2005/2009 hayat bilgisi programında kazandırılması öngörülmüş ve bu değer ile aşağıdaki boyutları kapsayan bir yeniliğe açıklık değeri kazandırmak amacı güdülmüştür (MEB, 2009).

- 1) Geçmişten günümüze olan yenilikleri ve değişiklikleri araştırma.
- 2) Geleceği hayal etme ve tasarlama
- 3) Yeni fikirler üretme
- 4) Yenilikleri deneme cesareti gösterme
- 5) Yenilikleri denemekten zevk alma
- 6) Teknolojik bir ürün tasarlama
- 7) Bilgi edinebilmek için uygun sorular sorma, resimli kaynaklardan yararlanma
- 8) İş birliği yapma
- 9) Problem çözme
- 10) Karar alınırken görüş bildirme ve karar sürecine katılma
- 11) Amaç belirleme

Öğrencilerin hem yazılı hem de resimli betimlemeleri dikkate alındığında yukarıdaki kriterlerden ilk altısını betimlemelerinde yer verebildikleri, diğer beş kriteri ise betimleyemedikleri görülmektedir. Buna karşın betimleyemedikleri özellikler incelendiğinde bu özelliklerin genel ifadeler şeklinde betimlendiği açıktır. Bundan dolayı öğrencilerin bu özellikleri yazılı ya da görsel olarak betimlememiş olmaları olağan karşılanabilir. Bu açıdan bakıldığında hayat bilgisi programında yer alan yeniliğe açıklık değerinin öğrenciler tarafından anlaşıldığı ya da öğrenildiği söylenebilir.

Hayat bilgisi 2005/2009 programları incelendiğinde; 2. sınıf “Dün, Bugün, Yarın” ünitesinde yer alan “C.2.10-Atatürk’ün önderliğinde ülkemizde gerçekleştirilen köklü değişiklikleri görsel materyaller kullanarak açıkla.” Kazanımı (MEB, 2009) ile öğrencilere “Atatürk sayesinde yeniliklerin yapıldığı” öğretilmiş olabilir. Çünkü öğrencilerin hem yazılı hem de görsel betimlemelerindeki “Atatürk sayesinde yeniliklerin olması” ifadesi bu durumu karşılık gelmektedir. Bu özelliğin, yeniliğe açıklık alt ifadelerinde de olması beklenen bir durum olabilir.

Öğrencilerin yeniliği fark etmeleri ve yeniliklere açık olmaları için hayat bilgisi dersinde yeniliğe açıklık değerinin yer alması önemli görülmektedir. Bu bağlamda 2005 hayat bilgisi dersi programıyla ilk defa bahsedilen “yeniliğe açıklık” değeri gelecek nesillerin yenilikleri fark edebilmeleri, takip edebilmeleri ve yeniliklerden faydalanabilmeleri açısından büyük önem arz etmektedir. Söz konusu değer 2015 programında ve 2017 programda yer almamış olması eksiklik olarak düşünülmektedir. Hayat bilgisi dersinin “iyi bir vatandaş yetiştirmek için çocuğun planlı bir şekilde formal eğitim ortamlarında temel yaşam becerilerini edinmesi, içinde yaşadığı doğal ve sosyal çevreye uyum sağlayabilmesi amacıyla düzenlenen bir ders (Aladağ, 2016)” olduğu düşünüldüğünde yeniliğe açıklık değerinin ne denli önemli olduğu

görülebilecektir. Bu nedenle yeniliğe açıklık değerine, hayat bilgisi programlarında yeniden yer verilmesi önerilmektedir.

Bu araştırma verilerine dayanarak öğrencilerin ifadelerine göre yeniliğe açıklık; teknolojik yenilikler ekseninde ve Atatürk'ün inkılâpları doğrultusunda; yeniklerin olduğunu bilmek, yenilikleri keşfetmek, yenilikleri sevmek, benimsemek, yeniliklerden mutlu olmak ve yenilikleri denemekten korkmamak şeklinde tanımlanabilir.

Öğrencilerin yazılı ifade ettiği 11 ifadeden 3'ünün ve resimli betimlemelerinde ifade ettiği 8 ifadeden 5'inin programda bulunmaması, yeniliğe açıklık değeri için öğrencilerin betimlemeleri ile programda yer alan özelliklerin birbirini ile tam olarak örtüşmediği veya yeniliğe açıklık değerinin öğrenci tanımları ile program tanımları arasında farklılıkların olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yeniliğe açıklık değerine programda tekrar yer verilecekse öğrenci betimlemeleri dikkate alınarak bu durumun gözden geçirilmesi önerilebilir.

Öğrencilerin betimlemeleri dikkate alındığında programda yer alan yeniliğe açıklık ile ilgili özelliklerden beşini ya edinemedikleri ya da betimleyemedikleri tespit edilmiştir. Bu durumun da göz önünde bulundurularak yeni program ya da programlarda hem kazanımların hem de etkinliklerin zenginleştirilmesi gerekebilir.

Bu çalışmada yeniliğe açıklık değeri için öğrenci görüşleri araştırılmıştır. Yapılacak olan çalışmalarda hayat bilgisi öğretim programında bulunan diğer değerler üzerinde öğrenci görüşleri alınabilir. Araştırmada 2 adet açık uçlu soru kullanılmıştır. Bu sorular tekrar düzenlenip uygulayıcılar tarafından geliştirilebilir ve yapılacak olan çalışmalarda bu değer "odak grup görüşmesi" yoluyla tekrar çalışılabilir ya da toplanan veriler çerçevesinde anketler geliştirilerek nicel bir çalışma yapılabilir.

Kaynaklar

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekteşme derecesinin değerdendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Aladağ, S. (2016). Hayat bilgisi: Tanımı, amacı ve doğası. S. Güven & S. Kaymakcı (Ed.), *Hayat bilgisi öğretim*. (s. 1-21). Ankara: Pegem Akademi.
- Arıkan, R. (2011). *Bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri*. Ankara: Nobel.
- Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 139-160.
- Aytuna, H. A. (1949). *Özel öğretim metodu*. İstanbul: Remzi.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi/teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal.
- Bishop, C. D. (1993). Report of the task force on values in education for the State of Arizona, *Arizona Department of Education*. Retrived from www.eric.ed.gov, ERiC Document: ED 386 270.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can Yaşar, M., & Aral, N. (2009). Sanat ürünü olarak çocuk resimleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34(365), 24-31.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. New Jersey : Pearson.
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa.
- De Bono, E. (2015). *Altı şapkalı düşünme tekniği*. İstanbul: Remzi.
- Demir, K. (2006). Rogers'ın yeniliğin yayılması teorisi ve internetten ders kaydı. *Educational Administration: Theory and Practice*, 47, 367-392.
- Demirtaş, S. (2009). *Çocuk yuvasında kalan korunmaya muhtaç çocukların değer eğitiminde yaratıcı dramının etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

- Doğan, İ. (2007). Türk eğitim sisteminde değerler sorunu. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Ş. Aslan & M. Zengin (Eds.), *Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu* (s. 615-633). İstanbul: Dem.
- Eren, İ. (2007). *Ulusal yenilik sisteminde hükümetlerin rolü: Literatür taraması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Ersoy, A., & Türkkan, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde internet algısı. *İlköğretim Online*, 8(1), 57-73.
- Geçit, Y., & Gençer, G. (2011). Hayat bilgisi dersinde kazandırılması beklenen değerlere ilişkin veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 78-90.
- Güven, S. (1999). *Toplum bilim*. Bursa: Ezgi.
- Halstead, J. M., & Taylor, J. M. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Combridge Journal of Education*, 30 (2), 169-20.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Karabağ, G. (2007). Hayat bilgisi öğretim programı. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (s.52-68). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri- internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4), 117-125.
- Kirschenbaum, H. (1977). *Advanced values clarification*. La Jolla: California: University Press.
- Kirschenbaum, H. (1995). *Enhance values and morality in schools and youth settings*. Massachusetts: Allyn&Bacon Company.
- Korkmaz, N. (2004). *Sorularla yenilikçilik (inovasyon)*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Luquet, G.H. (1927). *Le dessin enfantin*. Paris: Libraire Felix Alcan.
- MEB. (2009). *Millî Eğitim bakanlığı talim ve terbiye kurulu başkanlığı ilköğretim 1. ,2. ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. London: Sage
- Nalçacı, A., & Beldağ, A. (2015). İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersindeki değerlerin kazandırılması ile ilgili öğretmen görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 67-81.
- Özkalp, E. (2003). *Davranış bilimlerine giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Rogers, M. E. (1995). *Diffusion of innovations*. New York: Free.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free.
- Shafer, S. (1987). Human rights education in schools. In N. Tarrow (Ed.), *Human rights and education*. (pp. 191-206). New York: Pergamon.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2015). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Şahin Başfıncı, Ç. (2008). Bir pazarlama iletişim medyası olarak web ortamında içerik analizi yapmanın güçlükleri ve olası çözüm önerileri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi/İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 19(61), 52-71.
- Şimşek, N. (2013). Teaching The value of life science lesson. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1325-1346.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tay, B. (2017). Hayat bilgisi: Hayatın bilgisi. B. Tay (Ed.), *Etkinlik örnekleriyle hayat bilgisi öğretimi* (s. 1-42). Ankara: Pegem Akademi.

- Tay, B. & Baş, M. (2015). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, II(X), 341-374.
- TDK. (2017a). *Yenilik*. 19.04.2017, tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=YEN%C4%B0L%C4%B0K adresinden erişilmiştir.
- TDK. (2017b). *Yenileşim*. Retrieved 19.04.2017, tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=YEN%C4%B0LE%C5%9E%C4%B0M adresinden erişilmiştir.
- Tillman, D. (2000). *Living values activities for young adults*. Deerfield Beach- Florida: Health Communications.
- Ulusoy, K. & Tay, B. (2011). Sosyal bilgilerde değer eğitimi. R, Turan, A. M. Sünbül, ve H. Akdağ, (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-II* (s. 59-73.) Ankara: Pegem Akademi.
- Wiersma, W., & Jurs, S. (2005). *Research methods in education*. New Jersey, USA: Pearson.
- Yazıcı, K. (2006). General view to the values education. *TÜBAR*, XIX, 499-522.